

การบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี*

BRASS PERFORMANCE BY MUSICIANS IN RATCHABURI PROVINCE

ธีระวัฒน์ วรรณเลิศ

Teerawat Wannalert

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Sciences, Muban Chombueng Rajabht University, Ratchaburi, Thailand

Corresponding author E-mail: ball_tuba@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความเป็นมาของการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลือง สภาพการฝึกหัดฝึกซ้อม การบรรเลงของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี 2) สภาพการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลือง เพื่อการประกอบอาชีพและกิจกรรมทางดนตรีของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี และ 3) สภาพปัญหาของการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลือง แนวทางการแก้ไขปัญหาและแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดพัฒนาทักษะการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม จัดสนทนากลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 - 15 คน นำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า วงดนตรีที่นำเครื่องเป่าทองเหลืองมาบรรเลงเป็นวงแรกในจังหวัดราชบุรี คือ แตรวงชาวบ้าน วงโยธวาทิต วงสตริงคอมโบ และร่ววงย่อนยุค ตามลำดับ นักดนตรีที่บรรเลงเพื่อประกอบอาชีพฝึกหัดจากแตรวงชาวบ้าน นักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลืองในวงโยธวาทิตฝึกหัดจากผู้สอนวงโยธวาทิต นักดนตรีที่บรรเลงเพื่อประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพรอง นักดนตรีมีรายได้ 350 - 1,000 บาทต่อวัน นักดนตรีวงโยธวาทิตร่วมกิจกรรมดนตรีภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา สภาพปัญหาของนักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลือง ได้แก่ การบรรเลง นักดนตรี เครื่องดนตรี การแสดง บทเพลง สถานที่บรรเลง และอื่น ๆ ผู้วิจัยดำเนินโครงการพัฒนาทักษะการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองเพื่อส่งเสริมและแก้ไขปัญหาการพัฒนาทักษะการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองในจังหวัดราชบุรี ส่งผลทำให้ให้นักดนตรีมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการฝึกหัดฝึกซ้อมที่เหมาะสมเป็นลำดับขั้น มีการพัฒนาทักษะการบรรเลงที่เหมาะสม

คำสำคัญ: เครื่องเป่าทองเหลือง, แตรวงชาวบ้าน, วงสตริงคอมโบ, ร่ววงย่อนยุค, วงโยธวาทิต

Abstract

The objectives of this research article are to study: 1) the history of brass instrument performance, the practice and rehearsal conditions, and the performance of musicians in Ratchaburi province; 2) the state of brass instrument performance for professional purposes and musical activities of musicians in Ratchaburi province; and 3) the problems associated with brass instrument performance, solutions to these problems, and ways to promote and support the development of brass performance skills among musicians in Ratchaburi province. It employs a methodological approach grounded in qualitative inquiry, utilizing interviews, participant and non-

participant observation as primary data collection tools. Additionally, two focus groups, each comprising 10 to 15 participants, were convened to further enrich the data. Analysis of the study findings will be conducted through a descriptive analytical framework. The findings indicate that brass instruments are utilized in various musical ensembles in Ratchaburi, including local brass bands, military bands, string combo bands, and ramwong yonyook bands. Professional musicians typically receive training from these ensembles with local brass bands, military band musicians were trained by military band instructors. Musicians involved in these ensembles often consider music as a secondary occupation, earning income ranging from 350 to 1,000 baht per assignment. They participate in music activities both within and outside educational institutions. Challenges faced by brass musicians include playing techniques, instrument selection, repertoire, performance venues, among others. These resulted in musicians gaining knowledge and understanding of appropriate, step-by-step practice and rehearsal processes, leading to the proper development of their performance skills.

Keywords: Brass Instrument, Local Brass Bands, String Combo Bands, Ramwong Yonyook Bands, Military Bands

บทนำ

คำว่า “แตร” เป็นชื่อเรียกรวม ๆ ของเครื่องดนตรีที่ทำด้วยโลหะ ส่วนใหญ่ทำมาจากทองเหลือง เรียกโดยทั่ว ๆ ไปว่าเครื่องทองเหลือง และแตรเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า ทำให้เกิดเสียงโดยการใช้ลมเป่า โดยการเป่าลมผ่านกำพวดเข้าไปในท่อลมต่าง ๆ สามารถเปลี่ยนเสียงได้ 2 วิธีด้วยกันคือ อาศัยริมฝีปากในการเปลี่ยนเสียง และต่อมาใช้ระบบลูกสูบในการเปลี่ยนเสียง (สุกรี เจริญสุข, 2539) ในการแบ่งกลุ่มเครื่องดนตรีตามวิธีการของดนตรีชาติพันธุ์ถือว่าเครื่องลมทองเหลืองเป็นเครื่องดนตรีตระกูลเครื่องลม เนื่องจากใช้ลมเป็นแหล่งกำเนิดเสียง (ณัชชา พันธุ์เจริญ, 2564) เครื่องเป่าทองเหลืองสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเสียงสูง ประกอบด้วย ทรัมเป็ต และเฟรนช์ฮอร์น กลุ่มเสียงต่ำ ประกอบด้วย ทรอมโบน ยูโฟเนียม และทูบา (คมสันต์ วงศ์วรรณ, 2553)

วงดนตรีในจังหวัดราชบุรีมีการนำเครื่องเป่าทองเหลืองมาเข้าร่วมบรรเลงในวงดนตรีประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะของวง เพื่อสร้างความไพเราะ ความน่าสนใจ และเอกลักษณ์ให้กับวงดนตรี นักดนตรีอาจจะมีการเริ่มฝึกหัดฝึกซ้อมที่แตกต่างกัน และอาจประสบปัญหาท่าทางการหยิบจับเครื่องดนตรี การวางปากไม่เหมาะสม บุคลิกภาพ การนั่ง การยืนบรรเลง ซึ่งอาจจะส่งผลทำให้เกิดอาการบาดเจ็บอวัยวะร่างกาย คุณภาพเสียงการบรรเลงไม่ดีเท่าที่ควร อาจเกิดจากขาดความรู้ความเข้าใจการฝึกหัดฝึกซ้อมและเทคนิควิธีการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองของนักดนตรี

ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี ซึ่งมีความน่าสนใจทำให้ทราบถึงลักษณะการฝึกหัดฝึกซ้อมเครื่องเป่าทองเหลืองของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี ประเภทต่าง ๆ ปัญหาการบรรเลง เพื่อแก้ไขปัญหาการบรรเลงให้นักดนตรีและหาแนวทางการพัฒนาทักษะการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองให้นักดนตรีมีการพัฒนาทักษะการบรรเลงให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลือง สภาพการฝึกหัดฝึกซ้อม การบรรเลงของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาสภาพการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลือง เพื่อการประกอบอาชีพและกิจกรรมทางดนตรีของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี

3. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลือง แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทักษะการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาโดยใช้กระบวนการเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา ในวิจัยประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

1.1 กลุ่มที่ 1 หัวหน้าคณะบรรเลงชาวบ้าน จำนวน 3 ราย และนักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลือง จำนวน 3 ราย โดยมีคุณสมบัติ คือ มีประสบการณ์การบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.2 กลุ่มที่ 2 หัวหน้าวงสตริงคอมโบ จำนวน 3 ราย และนักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลือง จำนวน 3 ราย โดยมีคุณสมบัติ คือ มีประสบการณ์การบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.3 กลุ่มที่ 3 หัวหน้าวงโยธวาทิต จำนวน 3 ราย และนักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลือง จำนวน 3 ราย โดยมีคุณสมบัติ คือ มีประสบการณ์การบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.4 กลุ่มที่ 4 ครูผู้ควบคุมวงโยธวาทิต จำนวน 3 ราย และนักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลือง จำนวน 6 ราย โดยมีคุณสมบัติ คือ มีประสบการณ์การบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองไม่น้อยกว่า 3 ปี

รวมทั้งสิ้น 27 รายตามแนวคิดของ Nastasi, K. & Schensul, L. ที่กล่าวว่า การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก หรือการสัมภาษณ์ระดับลึกควรสัมภาษณ์ประมาณ 5 - 30 บุคคล (Nastasi, K. & Schensul, L., 2005) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามแนวคิดของ สีน พันธุ์พินิจ ที่กล่าวว่า การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่สอดคล้องกับปัญหาและความมุ่งหมายในการวิจัย (สิน พันธุ์พินิจ, 2554)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือ การวิจัยเป็นการสัมภาษณ์ที่วางแผนและกำหนดแนวคำถามไว้พอประมาณสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลือง ได้แก่ วิธีการฝึกหัดฝึกซ้อม หลักการฝึกซ้อม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารงานวิจัย บทความวิชาการ หนังสือและแหล่งข้อมูลอื่น ๆ จากสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ห้องสมุดดนตรีจิ๋วบางซื่อ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์จากเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น www.tci-thaijo.org เว็บไซต์หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ผู้วิจัยยื่นขอรับการพิจารณาจากคณะกรรมการการวิจัยในคน สำนักจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิตให้สามารถดำเนินการวิจัยได้ตามหลักวิชาการและจริยธรรม เอกสารรับรองเลขที่ COA. No. RSUERB2022-057 จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเหมาะสมนำไปใช้จริงในการสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยผู้วิจัยศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร โดยเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากหนังสือ ตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัย และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับวิธีการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลือง เช่น วิธีการฝึกหัดฝึกซ้อม ทำทางการบรรเลง แบบฝึกหัดเครื่องเป่าทองเหลือง 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์หัวหน้าวงและนักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลือง รวมทั้งสิ้นจำนวน 27 ราย 3) การสนทนากลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 - 15 ราย ประกอบด้วยหัวหน้าวงและนักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลืองในแต

วงชาวบ้าน วงโยธวาทิต วงสตริงคอมโบ รำวงย้อนยุค อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี และผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองในจังหวัดราชบุรี โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์จากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยใช้หลักการอุปมานวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่ออธิบายผล ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลที่ความหมายและแปลผลให้ข้อมูลสอดคล้องและเชื่อมโยงกับแนวคิดและทฤษฎีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยการวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงของข้อมูลตามแนวคิดของ Denzin, N. คือ การใช้เทคนิคสามเส้าแบบวิธีการที่แตกต่างและการใช้เทคนิคสามเส้าของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มาจากแหล่งต่าง ๆ นั้นถูกต้องหรือไม่ โดยวิธีตรวจสอบข้อมูลนั้นได้ใช้การจดบันทึก การบันทึกเสียง การถ่ายภาพ และการถ่ายวิดีโอเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและตรงกัน 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านเวลา (Time Triangulation) คือ การเปรียบเทียบการเก็บข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนหรือต่างกันหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการยืนยันความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ได้ โดยทำเอาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์พร้อมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Denzin, N., 1978)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความเป็นมาของการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลือง สภาพการฝึกหัดฝึกซ้อมการบรรเลงของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี

1.1 ความเป็นมาของการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองในจังหวัดราชบุรี

วงดนตรีที่นำเครื่องเป่าทองเหลืองมาร่วมบรรเลงเป็นวงดนตรีแรกในจังหวัดราชบุรี คือ แตรวงชาวบ้านศิษย์วัดโชคประมาณปี พ.ศ. 2470 โดยพระครูวิทยาวารคุณ (หลวงพ่อยา) ขณะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดโชค

ปี พ.ศ. 2499 โรงเรียนดรุณาราชบุรีได้ก่อตั้งโรงเรียนและนำเครื่องเป่าทองเหลืองมาใช้ก่อตั้งวงโยธวาทิต ในสมัยอดีตเรียกว่า “วงแตร” มีไว้สำหรับบ้านเณร เพื่อให้มีความรู้ทางดนตรีและร่วมกิจกรรมภายในโรงเรียน เมื่อนักเรียนที่สามารถเป็นบาทหลวงได้สำเร็จต้องกลับมาสอนดนตรีและถ่ายทอดความรู้ให้แก่บ้านเณรรุ่นต่อ ๆ ไป รวมถึงนักเรียนภายในโรงเรียน

ปี พ.ศ. 2523 วงโฟร์ซิงเกิ้ล ราชบุรี ได้ก่อตั้งขึ้นและเป็นวงสตริงที่มีชื่อเสียง ประมาณปี พ.ศ. 2529 วงโฟร์ซิงเกิ้ล ราชบุรี นำนักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลืองเข้ามาบรรเลงเพื่อให้วงดูทันสมัยและเป็นวงสตริงคอมโบ

รำวงย้อนยุคในจังหวัดราชบุรีไม่ทราบที่มาแน่ชัด สันนิษฐานว่า วงผู้ใหญ่แดงคอมโบ ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี น่าจะเป็นรำวงย้อนยุควงแรกที่ก่อตั้งขึ้นในจังหวัดราชบุรีเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2544

1.2 สภาพการฝึกหัดฝึกซ้อมการบรรเลงของนักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลืองในจังหวัดราชบุรี

การฝึกหัดฝึกซ้อมของนักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลืองที่ใช้เครื่องเป่าทองเหลืองเพื่อประกอบอาชีพส่วนใหญ่ฝึกหัดเครื่องเป่าทองเหลืองมาจากแตรวงชาวบ้าน ตามที่ได้รับถ่ายทอดมาจากครูแตรอาวุโสและตามความรู้ความเข้าใจของนักดนตรีแต่ละราย เมื่อนักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลืองถูกชักชวนจากหัวหน้าวงสตริงคอมโบ รำวงย้อนยุคหรือคนรู้จักชักชวนเกิดความสนใจจึงเข้าร่วมบรรเลงในวงต่าง ๆ

ครูผู้สอนวงโยธวาทิตถ่ายทอดการฝึกหัดเครื่องเป่าทองเหลืองให้นักดนตรีวงโยธวาทิตในสถาบันการศึกษาของตนเอง ตามความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนวงโยธวาทิตขณะศึกษาในระดับอุดมศึกษาทางด้านดนตรี

2. ผลการศึกษาสภาพการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลือง เพื่อการประกอบอาชีพและกิจกรรมทางดนตรีของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี

2.1 สภาพการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี

ทักษะการบรรเลงของนักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลืองที่บรรเลงในแถววงชาวบ้าน วงสตริงคอมโบ และวงโยโย่ยุค แตกต่างกันไปตามความรู้ความสามารถของนักดนตรีแต่ละราย ทักษะการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองของนักดนตรีวงโยโย่หวาดัดขึ้นอยู่กับการฝึกหัดฝึกซ้อมของนักดนตรีแต่ละราย

ความรับผิดชอบของนักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลืองที่บรรเลงในแถววงชาวบ้าน วงสตริงคอมโบ และวงโยโย่ยุคขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของนักดนตรีแต่ละราย วงโยโย่หวาดัดเป็นวงดนตรีที่มีนักดนตรีค่อนข้างมากภายในวงและครูผู้สอนวงโยโย่หวาดัดดูแลนักดนตรีวงโยโย่หวาดัดเพียงคนเดียว ทำให้วงโยโย่หวาดัดในจังหวัดราชบุรีส่วนใหญ่มีระบบการดูแลแบบรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง

บุคลิกภาพของนักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลืองที่บรรเลงในแถววงชาวบ้าน วงสตริงคอมโบ และวงโยโย่ยุคได้รับการถ่ายทอดมาจากครูแต่ละคนเริ่มฝึกหัดฝึกซ้อม ตามความรู้ความเข้าใจและถนัดของนักดนตรีแต่ละราย ครูผู้สอนวงโยโย่หวาดัดเป็นผู้สอนบุคลิกท่าทางการบรรเลงให้นักดนตรีตั้งแต่เริ่มฝึกหัดฝึกซ้อม เมื่อนักดนตรีมีปัญหาบุคลิกท่าทางการบรรเลงครูผู้สอนวงโยโย่หวาดัดคอยให้คำแนะนำและแก้ไขให้นักดนตรีขณะฝึกหัดฝึกซ้อม

การแต่งกายของแถววงชาวบ้านในงานศพสวมเสื้อสีขาวหรือสีดำ กางเกงสแล็คสีดำหรือสีกรมท่า กางเกงยีนส์ และรองเท้าผ้าใบหรือรองเท้าลำลองตามความเหมาะสม ปัจจุบันหัวหน้าคณะแถววงชาวบ้านหลายคนทำเสื้อทีมแจกให้นักดนตรีภายในคณะได้สวมใส่ร่วมบรรเลงในงานต่าง ๆ การแต่งกายของวงสตริงคอมโบในจังหวัดราชบุรีในปัจจุบันหัวหน้าวงสตริงคอมโบให้อิสระการแต่งกายแก่นักดนตรีขอเพียงโทนสีเสื้อเหมือนหรือคล้ายกันทั้งวง และตรงตามวัตถุประสงค์ของงาน กางเกงขายาว และรองเท้าผ้าใบ การแต่งกายในงานบรรเลงต่าง ๆ ของวงโยโย่ยุคในจังหวัดราชบุรีมีทั้งใส่เสื้อทีมหรือเสื้อลายดอก กางเกงขายาว และรองเท้าผ้าใบขึ้นอยู่กับเอกลักษณ์ของแต่ละวง การแต่งกายของนักดนตรีวงโยโย่หวาดัดเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมทางดนตรีมีทั้งเครื่องแต่งกายวงโยโย่หวาดัดและชุดนักเรียน ชุดพละ ฯลฯ ที่ใส่เรียนในแต่ละวัน และขึ้นอยู่กับการตกลงระหว่างครูผู้สอนวงโยโย่หวาดัดและนักดนตรี

2.2 การประกอบอาชีพและกิจกรรมทางดนตรีของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี

แถววงชาวบ้าน มีการไหว้ครูก่อนเริ่มบรรเลงโดยเจ้าภาพเตรียมพานไหว้ครูประกอบด้วย รูป 5 ดอก เทียน 1 เล่ม บุหรี่ 1 ซอง สุรา 1 ขวด เงิน 12 บาท เมื่อไหว้ครูเสร็จแถววงชาวบ้านจึงบรรเลงบทเพลงต่าง ๆ ตามขั้นตอนและตามความเหมาะสมของงาน งานที่แถววงชาวบ้านบรรเลงส่วนใหญ่เป็นงานอุปสมบทและงานศพ

การประกอบอาชีพนักดนตรีแถววงชาวบ้านเป็นอาชีพรอง รายได้นักดนตรี 350 - 1,000 บาท ต่องาน นักดนตรีมีรายได้เฉลี่ย 1,400 - 4,000 บาทต่อเดือน งานว่าจ้างบรรเลงมากที่สุด 3 - 4 งานต่อเดือน งานว่าจ้างบรรเลงน้อยที่สุด 1 - 2 งานต่อเดือน

วงสตริงคอมโบและวงโยโย่ยุคที่มีชุดเครื่องเสียงและนำไปบรรเลงมีการไหว้ครูภายหลังเตรียมความพร้อมระบบเครื่องเสียงโดยเจ้าภาพเตรียมพานไหว้ครูประกอบด้วย รูป 5 ดอก เทียน 1 เล่ม บุหรี่ 1 ซอง สุรา 1 ขวด เงิน 12 บาท หากวงสตริงคอมโบและวงโยโย่ยุคที่ไม่มีชุดเครื่องเสียงที่นำไปบรรเลงใช้การยกมือไหว้ตั้งจิตระลึกถึงครูบาอาจารย์ เจ้าที่เจ้าทาง บริเวณหลังเวทีหรือข้างเวที เวลาในการบรรเลงแต่ละงานประมาณ 4 ชั่วโมง เมื่อถึงเวลาบรรเลงเริ่มบรรเลงบทเพลงต่าง ๆ ที่หัวหน้าวงกำหนด และมีการปรับเปลี่ยนบทเพลงตามความเหมาะสมในแต่ละงาน งานที่บรรเลงเป็นงานกินเลี้ยงในงานต่าง ๆ เช่น งานบวช งานมงคลสมรส งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานเลี้ยงของบริษัท งานประจำปีของวัด เป็นต้น

การประกอบอาชีพนักดนตรีวงสตริงคอมโบและร่ำวงย้อนยุคเป็นอาชีพรอง รายได้นักดนตรี 600 - 1,000 บาทต่องาน นักดนตรีมีรายได้เฉลี่ย 1,200 - 15,000 บาทต่อเดือน งานว่าจ้างบรรเลงมากที่สุด 10 - 15 งานต่อเดือน ซึ่งไม่ได้มีงานว่าจ้างบรรเลงอย่างสม่ำเสมอ งานว่าจ้างบรรเลงน้อยที่สุด 1 - 2 งานต่อเดือน

วงโยธวาทิตเป็นการบรรเลงในกิจกรรมทางดนตรีของทางสถาบันการศึกษาและของภาครัฐ เอกชนที่ติดต่อให้เข้าร่วมบรรเลงในงานกิจกรรมทางดนตรีต่าง ๆ กิจกรรมทางดนตรีรูปแบบนี้บรรเลงในสถาบันการศึกษา เช่น งานวันคล้ายวันพระราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และวันพ่อแห่งชาติ งานเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถพระบรมราชชนนีพันปีหลวง และวันแม่แห่งชาติ งานวันครู เป็นต้น กิจกรรมทางดนตรีรูปแบบเดินบรรเลงของสถาบันการศึกษาและภาครัฐ เอกชน เช่น งานกีฬาของสถาบันการศึกษาและงานกีฬาของจังหวัดราชบุรี เป็นต้น การบรรเลงในกิจกรรมทางดนตรีต่าง ๆ ครูผู้สอนวงโยธวาทิตจัดเรียงลำดับบทเพลงตามความเหมาะสมตามขั้นตอนและพิธีการ

นักดนตรีวงโยธวาทิตส่วนใหญ่ไม่ได้รับค่าตอบแทนในการเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีต่าง ๆ นักเรียนที่เข้าร่วมบรรเลงในวงโยธวาทิตเป็นนักเรียนที่มีความสนใจทางด้านดนตรีและกิจกรรมทางดนตรีเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคม ไม่ได้เป็นกิจกรรมที่แสวงหาผลประโยชน์หรือรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรี

3. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลือง แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทักษะการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี

3.1 สภาพปัญหาการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลือง

3.1.1. ปัญหาด้านการบรรเลง เช่น ท่าทางการบรรเลงของนักดนตรีที่ใช้ประกอบอาชีพมีท่าทางการบรรเลงที่ไม่เป็นมาตรฐาน ความยากของขั้นตอนการฝึกซ้อมลมหายใจและเป่าก่าพวด สรีระร่างกายของเด็กชั้นประถมศึกษาไม่เหมาะสมกับเครื่องดนตรี นักดนตรีบางรายบรรเลงด้วยเสียงดังเสมอ นักดนตรีค่อนข้างมีอายุเมื่อต้องบรรเลงโน้ตที่มีช่วงเสียงสูงมาก ๆ ทำให้เกิดความเมื่อยล้าและไม่สามารถบรรเลงช่วงเสียงสูงเป็นเวลานาน ๆ

3.1.2 ปัญหาของนักดนตรี เช่น คณะแถวชาวบ้าน วงสตริงคอมโบ และร่ำวงย้อนยุคไม่มีนักดนตรีเครื่องเป่าทองเหลืองให้ฝึกหัด นักดนตรีบางรายเมื่อถึงเวลาบรรเลงก็ไม่ค่อยบรรเลง บางโรงเรียนมีนักเรียนจำนวนน้อยเมื่อสมัครเข้าร่วมเป็นนักดนตรีวงโยธวาทิตได้ไม่นานก็ลาออกจากวง นักดนตรีวงโยธวาทิตหลายรายมักขาดฝึกซ้อมรวมวงทำให้การฝึกซ้อมไม่เป็นไปตามแผนที่ครูผู้สอนวงโยธวาทิตวางแผนไว้

3.1.3 ปัญหาเครื่องดนตรี เช่น เครื่องดนตรีใหม่ที่ซื้อมาครูผู้สอนวงโยธวาทิตล้างทำความสะอาดพบเศษสนิมจึงไม่กล้านำเครื่องดนตรีให้นักดนตรีใช้ฝึกซ้อม งบประมาณในการซื้อเครื่องดนตรีในแต่ละปีการศึกษาไม่เพียงพอต่อการซื้อเครื่องดนตรี ร้านค้าที่เข้าร่วมการประมูลที่ชนะการประมูลมักนำเครื่องดนตรีที่ผลิตในประเทศจีนเข้ามาประมูล

3.1.4 ปัญหาการแสดง เช่น ในงานแห่ต่าง ๆ มักมีผู้ที่มาร่วมงานเมาสุราเดินขวางการบรรเลงของแถวชาวบ้าน ในงานบรรเลงต่าง ๆ การแสดงดนตรีสดเกิดข้อผิดพลาดของนักร้องและนักดนตรีระหว่างบรรเลงได้เสมอ

3.1.5 ปัญหาบทเพลง เช่น เพลงมาร์ชของคณะแถวชาวบ้านเสี่ยงต่อการสูญหาย บทเพลงที่อยู่ในยุคแฉ่เสียงที่ไม่คุ้นเคยมีความยุ่งยากในการฟังเพลงเพื่อบันทึกโน้ตและใช้เวลามากพอสมควร บทเพลงที่มีเครื่องหมายชาร์ปและแฟลตจำนวนมากทำให้เกิดความกังวลในการสลับนิ้วไปมาเพื่อเปลี่ยนระดับเสียง

3.1.6 ปัญหาสถานที่บรรเลง เช่น บ้านของเจ้าภาพมีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการจัดวางบรรเลง และงานอุปสมบทช่วงเช้าต้องบรรเลง 05.00 น. แต่เจ้าภาพให้เริ่มบรรเลง 07.00 น. เนื่องจากไม่ต้องการ

ให้รบกวนเพื่อนบ้าน ครั้งหนึ่งนักดนตรีตำแหน่งทubaเดินตกท่อระบายน้ำทำให้ลำโพงทubaกระแทกพื้นจนเสียรูปและได้รับบาดเจ็บที่ขา

3.1.7 ปัญหาผู้ชมผู้ฟัง เช่น คณะแถวชาวบ้านมีงานบรรเลงต่างพื้นที่บางครั้งโฆษณาและผู้ที่มีมาร่วมงานกระทำให้โกรธเนื่องจากโฆษณาและผู้ที่มีมาร่วมงานชื่นชอบคณะแถวชาวบ้านในพื้นที่มากกว่าความชื่นชอบของผู้ชมผู้ฟังในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน

3.1.8 ปัญหาอื่น ๆ เช่น การสืบทอดคณะแถวชาวบ้านหากลูกหลานไม่ให้ความสำคัญและไม่ได้สนใจที่จะสืบทอดคณะแถวชาวบ้านทำให้คณะแถวชาวบ้านบางคณะเสี่ยงต่อการสูญหาย เวลาในการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตค่อนข้างมีจำกัดทำให้เร่งรีบในการฝึกซ้อมเพื่อนำนักดนตรีเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีต่าง ๆ

3.2 แนวทางการแก้ไขปัญหา

3.2.1 แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการบรรเลง ดังนี้ นักดนตรีที่ใช้ประกอบอาชีพเห็นว่านักดนตรีที่มีอายุไม่สามารถปรับเปลี่ยนท่าทางการบรรเลง เนื่องจากฝึกหัดกันตามความรู้ความเข้าใจและเป็นเวลานาน หากต้องปรับเปลี่ยนท่าทางการบรรเลงให้เป็นมาตรฐานควรสอนให้แก่นักดนตรีใหม่ ครูผู้สอนวงโยธวาทิตคอยให้คำแนะนำและแก้ไขให้นักดนตรีขณะฝึกซ้อม ครูผู้สอนวงโยธวาทิตคอยแนะนำการออกกำลังกายให้นักดนตรีที่มีสรีระร่างกายไม่เหมาะสมกับเครื่องดนตรี ครูผู้สอนวงโยธวาทิตคอยควบคุมการบรรเลงด้วยเสียงดังและเบา และให้นักดนตรีที่มีประสบการณ์นั่งคั่นนักดนตรีใหม่เพื่อนักดนตรีใหม่ฝึกฟังเสียงการบรรเลงของนักดนตรีที่มีประสบการณ์ นักดนตรีใช้การหลบเสียงในบางครั้งเมื่อต้องบรรเลงโน้ตที่ช่วงเสียงสูงเป็นเวลานาน ๆ

3.2.2 แนวทางการแก้ไขปัญหานักดนตรี ดังนี้ ผู้สนับสนุนกลุ่มเห็นว่าควรส่งเสริมและสนับสนุนในโรงเรียน โดยครูผู้สอนวงโยธวาทิตสอนวิธีการฝึกหัดและบรรเลงที่ถูกต้อง และให้นักดนตรีรู้จักการบรรเลงแถวชาวบ้าน วงสตริงคอมโบ และวงโยธวาทิต เพื่อให้นักดนตรีมีความรู้ความสามารถในการ บรรเลงในวงดนตรีต่าง ๆ หัวหน้าวงไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้เนื่องจากร่วมบรรเลงมาด้วยกันเป็นเวลานานและเป็นความรับผิดชอบของนักดนตรีแต่ละราย ครูผู้สอนวงโยธวาทิตสอบถามถึงเหตุผลกับนักดนตรีที่ขาดฝึกซ้อมรวมวง

3.2.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาเครื่องดนตรี ดังนี้ ครูผู้สอนวงโยธวาทิตไม่นำเครื่องดนตรีมาให้นักดนตรีใช้ฝึกหัดฝึกซ้อม ครูผู้สอนวงโยธวาทิตเลือกซื้อเครื่องดนตรีจำนวนน้อยชิ้นและเน้นเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพ ครูผู้สอนวงโยธวาทิตไม่สามารถแก้ไขปัญหาเนื่องจากเป็นระบบของทางราชการ

3.2.4 แนวทางการแก้ไขปัญหการบรรเลง ดังนี้ ในอดีตนักดนตรีแถวชาวบ้านใช้ความอดทนอดกลั้นต่อผู้ที่มีมาร่วมงานที่เมาสุราและทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด ปัจจุบันหัวหน้าคณะแถวชาวบ้านแจ้งให้เจ้าภาพเป็นผู้แก้ไขปัญหาผู้ที่มีมาร่วมงานเมาสุรา หัวหน้าวงส่วนใหญ่กำชับนักดนตรีให้สนุกกับงานบรรเลงและอย่ากังวลข้อผิดพลาดในระหว่างการบรรเลง

3.2.5 แนวทางการแก้ไขปัญหบทเพลง ดังนี้ หัวหน้าคณะแถวชาวบ้านเสนอให้คณะแถวชาวบ้านคณะต่าง ๆ นำเพลงมาร์ชที่แต่ละคณะสามารถบรรเลงได้มาหมุนเวียนบรรเลงในงานต่าง ๆ นักดนตรีใช้การฟังเพลงอย่างสม่ำเสมอและบันทึกโน้ตตามความรู้ความเข้าใจ นักดนตรีฝึกซ้อมสม่ำเสมอและเมื่อบรรเลงในงานต่าง ๆ ทำให้มีความคล่องตัวมากขึ้น

3.2.6 แนวทางการแก้ไขปัญหาสถานที่บรรเลง ดังนี้ หัวหน้าคณะแถวชาวบ้านไม่สามารถแก้ไขปัญหาสถานที่บรรเลงของเจ้าภาพเนื่องจากเป็นหมู่บ้านจัดสรรใช้วิธีการนั่งเบียด ๆ และเป็นความต้องการของเจ้าภาพที่ต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการจัดงานอุปสมบทและไม่ต้องรบกวนเพื่อนบ้าน ครูผู้สอนวงโยธวาทิตไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้นักดนตรีเดินตกท่อเนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรี ครูผู้สอนวงโยธวาทิตทำได้เพียงเดินเข้าไปช่วยเหลือนักดนตรีและนำเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาสอนนักดนตรีให้มีความระมัดระวังในการเดินบรรเลง

3.2.7 แนวทางการแก้ไขปัญหาผู้ชมผู้ฟัง ดังนี้ หัวหน้าคณะตรวจชาวบ้านและนักดนตรี คิดเสมอว่าเจ้าภาพเป็นผู้ติดต่อว่าจ้างบรรเลงก็ต้องบรรเลงให้ดีที่สุด ไม่ใช่โฆษกหรือผู้ที่มาร่วมงานเป็นผู้ว่าจ้าง บรรเลงเมื่อโฆษกหรือผู้ที่มาร่วมงานขอเพลงให้บรรเลงก็บรรเลงให้ตามความเหมาะสม หัวหน้าวงใช้การสังเกตผู้ชม ผู้ฟังที่มาร่วมงานขณะบรรเลงบทเพลงต่าง ๆ เพื่อทราบถึงความชื่นชอบของบทเพลงและส่งสัญญาณให้นักดนตรี ภายในวงทราบเพื่อเปลี่ยนประเภทบทเพลงที่บรรเลง

3.2.8 แนวทางการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ดังนี้ หากลูกหลานของหัวหน้าคณะตรวจชาวบ้าน ไม่ให้ความสำคัญเป็นเรื่องยากที่จะให้บุคคลทั่วไปให้ความสำคัญที่จะสืบทอดคณะตรวจชาวบ้าน ครูผู้สอนวงโยธวาทิตใช้วิธีการฝึกซ้อมที่รวดเร็วและบางชิ้นตอนไม่เคร่งครัด เน้นการฝึกหัดที่รวดเร็วเพื่อนำนักดนตรีวงโยธวาทิต เข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีและคอยแก้ไขปัญหาระหว่างฝึกซ้อม

3.3 ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทักษะการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี

ผู้เข้าร่วมโครงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลือง ดังนี้ มีความสุขและมีไฟในการฝึกซ้อมมากขึ้น อยากให้มีการอบรมแบบนี้บ่อยครั้งหรือปีละครั้ง และอยากให้มีการอบรมในโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ ได้รู้จักการฝึกหัดฝึกซ้อมพื้นฐานและการดูแลรักษาเครื่องดนตรีที่ถูกวิธี หากนักเรียนได้เรียนรู้การฝึกหัดฝึกซ้อมที่ถูกต้องทำให้นักเรียนทุกโรงเรียนมีการพัฒนาทักษะการบรรเลงดียิ่งขึ้น รู้สึกยินดีที่ได้รับความรู้และเทคนิคต่างๆ จะได้นำความรู้เทคนิคต่าง ๆ ที่ได้รับในการอบรมมาปรับใช้ในการฝึกซ้อมให้ดีกว่าเดิม ขอขอบคุณวิทยากรที่ให้ความรู้ในการอบรมครั้งนี้สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการฝึกซ้อมประจำวันและพัฒนาทักษะการบรรเลงให้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยเสนอประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

1. ความสำคัญของครูผู้สอนเครื่องเป่าทองเหลือง

การเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของครูผู้สอนและเป็นการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนรวมถึงด้านดนตรี ครูผู้สอนมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการฝึกหัดฝึกซ้อมเครื่องเป่าทองเหลืองและแบบอย่างหรือต้นแบบให้แก่แก่นักดนตรีที่ฝึกหัดเครื่องเป่าทองเหลือง ระหว่างฝึกหัดฝึกซ้อมเครื่องเป่าทองเหลืองครูผู้สอนเป็นแบบอย่างให้แก่แก่นักดนตรี คอยให้คำแนะนำในการฝึกหัดฝึกซ้อม แก้ไขปัญหาระหว่างการฝึกหัดฝึกซ้อม และควบคุมพฤติกรรมทั้งการฝึกหัดฝึกซ้อมและการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักดนตรีประสบความสำเร็จในการฝึกหัดฝึกซ้อม สอดคล้องกับ สุกรี เจริญสุข กล่าวว่า ความเหมือน คือ “แม่แบบ” หรือแบบ คือ ครู เป็นแบบอย่างให้เด็กเรียนรู้ หลักของความเหมือนประกอบด้วยการเลียนแบบและการทำซ้ำ ลูกเลียนแบบแม่ (ลูกปูเลียนแบบแม่ปู) ดังคำโบราณที่ว่า “ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น” การเลียนแบบเป็นกระบวนการที่นักดนตรีต้องได้ยินเสียงดนตรี ได้เห็น และได้สัมผัส แล้วอาศัยการเลียนแบบเพื่อที่จะลอกเลียนให้เหมือนแบบ (สุกรี เจริญสุข, 2540)

2. คุณลักษณะของนักดนตรี

คุณลักษณะของนักดนตรีที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีใจรักทางดนตรี ความมุ่งมั่นตั้งใจ ขยัน ซื่อสัตย์ อดทน มีความรู้ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ และการเปิดใจรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ หากนักดนตรีมีคุณลักษณะดังกล่าวย่อมทำให้นักดนตรีเป็นนักดนตรีที่ดีสามารถพัฒนาทักษะการบรรเลงของตนเองให้เป็นที่ยอมรับในสังคมนักดนตรี และมีพรแสวงเข้ามาในคุณลักษณะของนักดนตรีทำให้เป็นผู้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมมาพัฒนาความรู้ความสามารถของนักดนตรีไม่รู้จักจบสิ้น สอดคล้องกับ ญรุธ สุธธจิตต์ กล่าวว่า ลักษณะของบุคคลที่เรียนดนตรีได้ดี ประกอบด้วย 1)

มีความรัก ความชอบ 2) มีความถนัดโดยธรรมชาติ 3) มีความมานะอดทน ขยันหมั่นเพียร 4) มีร่างกายสมประกอบ 5) มีสติประสาทดดี 6) มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ปฏิภาณดี 7) มีความจำดี 8) มีสมาธิดี 9) มีระเบียบวินัย 10) มีสุขภาพอนามัยดี 11) ต้องเป็นผู้ได้รับการสนับสนุนให้มีเครื่องดนตรีใช้ในการฝึกฝน และต้องเอาใจใส่ดูแลสภาพเครื่องดนตรีให้ได้อยู่เสมอ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2550)

3. การรับวัฒนธรรมดนตรีตะวันตก

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นตามสังคมที่มนุษย์อาศัย เช่น ภาษา ศิลปะ การปกครอง กฎหมาย เป็นต้น เป็นความเจริญทางด้านสติปัญญาของมนุษย์ วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่เรียนรู้และรับการถ่ายทอดจากการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกันรวมถึงภาษา ธรรมเนียมประเพณี และการดำรงชีวิตของคนในสังคม การนำเครื่องเป่าทองเหลืองเข้ามาบรรเลงในแถววังชาวบ้าน วงสตริงคอมโบ รำวงย้อนยุค และวงโยธวาทิตในจังหวัดราชบุรีเป็นการรับวัฒนธรรมดนตรีตะวันตก ทำให้เกิดการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยน และพัฒนารูปแบบการบรรเลงให้เหมือนตะวันตก สอดคล้องกับ ณรงค์ชัย ปิฎกรัศต์ กล่าวว่า ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ทฤษฎีนี้มีหลักการว่า สังคมและวัฒนธรรมแต่ละแห่งมีจุดเริ่มต้นที่ต่างเป็นอิสระ เมื่อมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันจึงเกิดการรับ การแลกเปลี่ยน และนำสิ่งนั้นมาปรุงแต่งให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการ ลักษณะเช่นนี้ทำให้สังคมและวัฒนธรรมแต่ละแห่งเกิดการรับและการแลกเปลี่ยนมีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน (ณรงค์ชัย ปิฎกรัศต์, 2563)

4. การวางแผนในการฝึกซ้อม

การวางแผนเป็นกระบวนการคิดก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อเป็นการกำหนดแผนงานไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ได้ผลสำเร็จที่ตรงเป้าหมาย นักดนตรีแต่ละรายมีหน้าที่ ๆ ต้องรับผิดชอบในชีวิตประจำวันแตกต่างกันออกตามลักษณะของการดำเนินชีวิต ดังนั้นนักดนตรีจึงต้องวางแผนบริหารจัดการเรื่องเวลาในการฝึกซ้อมแต่ละวันให้เป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมและไม่ให้กระทบต่อการดำเนินชีวิตของนักดนตรี สอดคล้องกับ อภิชัย เลี่ยมทอง กล่าวว่า หลักการสำคัญสำหรับการฝึกซ้อมดนตรีเพื่อประสิทธิภาพสูงสุด สามารถสรุปเป็นหัวข้อหลัก 10 หัวข้อดังนี้ 1) วางเป้าหมาย วางแผนเวลา 2) ต้องรู้ตัวเสมอว่ากำลังฝึกซ้อมอะไร 3) นำช่วงที่ยากของบทเพลงออกมาซ้อมเฉพาะจุด 4) แบ่งปัญหาที่พบออกเป็นปัญหาย่อย และแก้ไขทีละปัญหา 5) ย้ำการฝึกซ้อมที่ถูกต้องตั้งแต่แรกโดยไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด 6) ฝึกซ้อมด้วยจังหวะที่เร็วโดยไม่ละเลยการฝึกซ้อมด้วยจังหวะช้า 7) ให้ความสำคัญกับคุณภาพเสียงระหว่างการฝึกซ้อม 8) ไม่ละเลยการฝึกซ้อมช่วงท้ายของบทเพลง 9) ฝึกซ้อมโดยไม่ใช้เครื่องดนตรี 10) ฝึกซ้อมการแสดงดนตรีก่อนการแสดงจริง (อภิชัย เลี่ยมทอง, 2555)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลืองในจังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข ปัญหา ดังนี้ 1) ปัญหาการฝึกหัดฝึกซ้อมเครื่องเป่าทองเหลือง หัวหน้าวงดนตรีต่าง ๆ ควรสอนการฝึกหัดฝึกซ้อมเครื่องเป่าทองเหลืองอย่างเป็นลำดับขั้นโดยเริ่มตั้งแต่การฝึกซ้อมการหายใจ รูปปาก การร้องหรือเปล่งเสียงร้อง การสั่นสะเทือนของริมฝีปาก การเป่าเสียงยาว การตัดลิ้น การเชื่อมเสียง การไล่บันไดเสียง การฝึกซ้อมโดยใช้แบบฝึกหัด การฟังเพลง การฝึกซ้อมบทเพลง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจการฝึกซ้อมที่ถูกต้อง ทุกขั้นตอนในการฝึกหัดฝึกซ้อมไม่ควรเร่งรีบมากเกินไปซึ่งจะส่งผลเสียในระยะยาว ควรใส่ใจทุกรายละเอียดขณะฝึกหัดฝึกซ้อมเพื่อให้ให้นักดนตรีเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นักดนตรีควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการฝึกหัดฝึกซ้อมจากผู้เชี่ยวชาญ เข้าอบรมโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการบรรเลงเครื่องเป่าทองเหลือง เพื่อนำความรู้มาปรับใช้ในการฝึกซ้อมและถ่ายทอดให้แก่ นักดนตรีภายในวง 2) ปัญหาการดูแลรักษาเครื่องเป่าทองเหลือง นักดนตรีควรให้ความสำคัญและดูแลเอาใจใส่เครื่องดนตรี เนื่องจากเครื่องดนตรีเป็นของมีคุณค่าทางจิตใจ มีราคา ใช้ในการประกอบอาชีพและเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรี ควรใช้อุปกรณ์ดูแลรักษาเครื่องดนตรีที่เป็นของเครื่องดนตรีเฉพาะ

และได้รับมาตรฐาน ไม่ควรใช้อุปกรณ์ดูแลรักษาเครื่องดนตรีผิดประเภทหรือไม่ได้มาตรฐานซึ่งส่งผลเสียต่อเครื่องดนตรีระยะยาวหรือทำให้เครื่องดนตรีเกิดชำรุดเสียหายเร็วขึ้น และขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการดูแลรักษาเครื่องดนตรี เนื่องจากเครื่องดนตรีแต่ละชนิดมีการดูแลรักษาที่เหมือนและแตกต่างกันตามประเภทเครื่องดนตรีแต่ละชนิด เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจการดูแลรักษาเครื่องดนตรีแต่ละชนิดอย่างถูกต้องและเหมาะสม 3) ปัญหาการประกอบอาชีพนักดนตรี หัวหน้าวงดนตรีต่าง ๆ ควรประชาสัมพันธ์รูปแบบการบรรเลงผ่านสื่อสังคมที่หลากหลาย เช่น สร้างเว็บเพจในเฟซบุ๊ก สร้างเว็บไซต์ของวงดนตรี นำเสนอการบรรเลงผ่านโปรแกรมยูทูบ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างโอกาสในการว่าจ้างบรรเลงจากผู้ที่เกี่ยวข้อง วงดนตรีต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการบรรเลง ฝีมือลายมือ ความเป็นมืออาชีพ ความไพเราะ และเอกลักษณ์ของวงดนตรีต่าง ๆ ในจังหวัดราชบุรี นักดนตรีควรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีพ เป็นผู้ที่ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ลดละเลิกความฟุ้งเฟ้อ อบายมุขต่าง ๆ หน่วยงานของภาครัฐ เอกชน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฝึกอาชีพ ควรสนับสนุนส่งเสริมการสร้างรายได้ให้นักดนตรีในจังหวัดราชบุรี และนักดนตรีควรให้ความสนใจเข้าร่วมอบรมกับศูนย์ฝึกอาชีพ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากเข้าอบรมศูนย์ฝึกอาชีพมาประกอบอาชีพเสริม 4) ปัญหาการส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานทางราชการโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรีควรจัดกิจกรรมการแสดงดนตรีของแตรวงชาวบ้าน วงสตริงคอมโบ รำวงย้อนยุค และวงโยธวาทิต หมุนเวียนกันมาบรรเลงในจังหวัดราชบุรีเดือนละครั้งอย่างต่อเนื่องโดยจัดงบประมาณให้การสนับสนุนวงดนตรีที่มาร่วมบรรเลง เพื่อประชาสัมพันธ์วงดนตรีในจังหวัดราชบุรีให้บุคคลทั่วไปรู้จักการบรรเลงของวงดนตรีต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น สถาบันการศึกษาทางดนตรีควรส่งเสริมสนับสนุนการบรรเลงในโอกาสต่าง ๆ การถ่ายทอดองค์ความรู้การบรรเลงแตรวงชาวบ้าน วงสตริงคอมโบ รำวงย้อนยุค ให้กับนักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยโครงการ 1 อาจารย์ 1 งานวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่ ประเภทเงินรายได้จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

เอกสารอ้างอิง

- คมสันต์ วงศ์วรรณ. (2553). ดนตรีตะวันตก. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ชัย ปิฎกวิทย์. (2563). ความสำคัญของ “เพลงเรื่อง” ต่อการพัฒนาศักยภาพนักดนตรีไทย. วารสารศิลปกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 7(1), 43-59.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2550). สังคตินิยม: ความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2564). พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: เกศกะรัต.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2554). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูน พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สุกรี เจริญสุข. (2539). แตรและแตรวงของชาวสยาม. กรุงเทพมหานคร: ด็อกเตอร์แซก.
- _____. (2540). การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรีภาพ: ดนตรี ศิลปะ และ กีฬา. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 26(1), 61-66.
- อภิชัย เลี่ยมทอง. (2555). หลักสำคัญสำหรับการฝึกซ้อมดนตรีเพื่อประสิทธิภาพสูงสุด. วารสารดนตรีรังสิต, 7(1), 29-39.

Denzin, N. (1978). *Sociological Methods: A Sourcebook*. New York: McGraw Hill.

Nastasi, K. & Schensul, L. (2005). Contributions of qualitative research to the validity of intervention research. *Journal of School Psychology*, 43(3), 177-195.